

Європейський кодекс соціального забезпечення (переглянутий) (ETS N 139)

Рим, 6 листопада 1990 року

Держави - члени Ради Європи, які підписали цей Кодекс,

враховуючи, що метою Ради Європи є досягнення більшого єднання між її членами з ціллю, крім іншого, сприяння їхньому соціальному прогресу;

враховуючи важливість гармонізації захисту, гарантованого соціальним забезпеченням, а також витрат, що виникають у зв'язку з цим, відповідно до загальних європейських стандартів;

відзначаючи розвиток національного законодавства про соціальне забезпечення в багатьох державах-членах з моменту відкриття 16 квітня 1964 року для підписання Європейського кодексу соціального забезпечення та Протоколу до нього;

вважаючи, що цей розвиток вимагає повного перегляду таких документів з метою, з одного боку, приведення їх у відповідність з існуючими прагненнями та можливостями Європейського суспільства та, з іншого боку, поширення захисту соціального забезпечення для всього населення разом з особистими соціальними правами, а також усунення дискримінації, зокрема дискримінації за статевою ознакою;

визнаючи перевагу покращання норм, що викладені в Європейському кодексі соціального забезпечення та його Протоколі, та надаючи їм більшої гнучкості, а також втілення нових норм у переглянутий Кодекс, створений для заміни Кодексу і Протоколу від 16 квітня 1964 року,

погодилися про такі положення, підготовлені у співпраці з Міжнародним бюро праці:

Частина I - Загальні положення

Стаття 1

Для цілей цього (переглянутого) Кодексу:

а) термін "Комітет" означає Комітет експертів Ради Європи із соціального забезпечення або будь-який інший комітет, призначений Комітетом міністрів для виконання обов'язків, доручених Комітету положеннями цього (переглянутого) Кодексу;

б) термін "законодавство" включає закони та підзаконні акти, а також норми щодо соціального забезпечення;

в) термін "визначений" означає встановлений національним законодавством чи на підставі національного законодавства;

г) термін "мешканець" означає особу, яка постійно проживає на території відповідної Договірної Сторони;

д) термін "встановлений період" означає період сплати внесків, період професійної діяльності або період проживання, в тому числі будь-який період, що розглядається як такий, або будь-яке поєднання цих періодів, як може бути визначено для надання права на пенсію (допомогу);

f) термін "особа, яку утримують" стосується стану залежності, що допускається у визначених випадках;

g) термін "вдова/вдівець" означає одного із подружжя, який утримувався померлою особою на час його смерті та не взяв новий шлюб;

h) термін "дитина" означає:

i) дитину шкільного віку або дитину, яка не досягла 16 років;

ii) відповідно до визначених умов, дитину, старшу за вік, вказаний у попередньому пункті, яка є учнем або студентом, або страждає хронічним захворюванням чи хворобливістю, що робить її непридатною до будь-якої професійної діяльності.

Стаття 2

1. Кожна Договірна Сторона, яка вважає себе пов'язаною зобов'язаннями, що перераховані в пунктах 1 - 3 статті 12 Європейської соціальної хартії від 18 жовтня 1961 року, або взяла на себе зобов'язання, викладені в Європейському кодексі соціального забезпечення від 16 квітня 1964 року, дотримується:

a) частини I;

b) принаймні однієї частини із частин II - X;

c) відповідних положень частин XI - XII; а також

d) частини XIII цього (переглянутого) Кодексу.

2. Кожна інша Договірна Сторона дотримується:

a) частини I;

b) принаймні трьох частин із частин II - X;

c) відповідних положень частин XI - XII; а також

d) частини XIII цього (переглянутого) Кодексу.

Стаття 3

1. Кожна Договірна Сторона у своїй ратифікаційній грамоті, документі про прийняття, затвердження чи приєднання зазначає частину або частини із частин II - X, відповідно до яких бере на себе зобов'язання за цим (переглянутим) Кодексом.

2. Кожна Договірна Сторона забезпечує захищеним особам, у поєднанні з будь-якою з частин II - X, за якими вона бере на себе зобов'язання, викладені в цьому (переглянутому) Кодексі, допомогу, передбачену в цій частині для обставини чи обставин, за яких вона надається, відповідно до положень цієї частини.

3. Кожна Договірна Сторона, що бере на себе зобов'язання в частинах II, III, IX та X, вважається такою, що дотримується зобов'язань, викладених у частині VI, якщо її законодавство надає право потерпілим від виробничих травм або професійних захворювань на медичну допомогу, допомогу у зв'язку з хворобою та допомогу по інвалідності, а їхнім годувальникам - допомогу в разі смерті годувальника незалежно від виникнення відповідних непередбачуваних обставин та за умови, що це законодавство не

передбачатиме право на допомогу, що зумовлюється будь-яким встановленим періодом. Для цілей цього пункту Договірна Сторона, яка вважається такою, що дотримується зобов'язань, викладених у частині X, відповідно до пункту 4 цієї статті, вважається такою, що взяла на себе зобов'язання частини X.

4. Кожна Договірна Сторона, що бере на себе зобов'язання, викладені в частинах V, VII та IX, вважається такою, що дотримується зобов'язань частини X, якщо у тому, що стосується частин V та IX, її законодавство захищає все економічно активне населення та якщо у тому, що стосується частини VII, її законодавство захищає всіх дітей економічно активного населення.

5. Будь-яка Договірна Сторона, яка бажає скористатися положеннями пунктів 3 та 4 цієї статті, зазначає це у своїй ратифікаційній грамоті, документі про прийняття, затвердження чи приєднання.

6. Кожна Договірна Сторона намагається вживати відповідних заходів для забезпечення рівного ставлення до захищених категорій осіб обох статей при застосуванні частин цього (переглянутого) Кодексу, зобов'язання яких вона на себе взяла.

Стаття 4

1. Кожна Договірна Сторона в подальшому може повідомити Генерального секретаря Ради Європи про те, що вона бере на себе зобов'язання, викладені в цьому (переглянутому) Кодексі стосовно однієї чи більше частин II - X, які не зазначені в її ратифікаційній грамоті, документі про прийняття, затвердження чи приєднання.

2. Зобов'язання, зазначені у попередньому пункті, вважаються складовою частиною ратифікації, прийняття, затвердження чи приєднання та мають таку саму дію від дати їхнього повідомлення.

Стаття 5

Прийняття на себе зобов'язань, викладених у будь-якій із частин II - X цього (переглянутого) Кодексу, з дати набрання такими зобов'язаннями чинності для відповідної Договірної Сторони призводить до відповідних положень Європейського кодексу соціального забезпечення, а також, за доцільності, його Протоколу, що припиняє застосовуватись щодо відповідної Договірної Сторони у разі, якщо така Сторона зв'язана зобов'язанням відповідно до першого з цих документів або обох цих документів. Однак прийняття на себе зобов'язань, викладених у будь-якій із частин II - X цього (переглянутого) Кодексу, вважається таким, що вводить у дію прийняття відповідних положень Європейського кодексу соціального забезпечення та, у разі необхідності, його Протоколу, з метою застосування статті 2 зазначеного Кодексу.

Стаття 6

З метою застосування частин II, III, IV, V, VIII (якщо це стосується медичної допомоги), IX та X цього (переглянутого) Кодексу Договірна Сторона може враховувати захист, що надається за допомогою страхування, яке хоча й не є обов'язковим згідно з національним законодавством для захищених осіб:

а) підлягає нагляду з боку органів державної влади або відповідно до визначених норм застосовується спільно роботодавцями та працівниками, або, за доцільності, особами, які здійснюють індивідуальну трудову діяльність, чи непрацюючими особами;

б) дотримується у поєднанні з іншими видами захисту у відповідних випадках відповідних положень цього (переглянутого) Кодексу.

Стаття 7

1. Будь-яка Договірна Сторона може шляхом заяви, адресованої Генеральному секретарю Ради Європи, зробити відступ від положень пунктів 1 - 3 статті 9, пункту 1 статті 17, пункту 1 статті 27, пункту 2 статті 29, пунктів 1 - 3 статті 52, а також від положень частини X, що стосується надання допомоги вдові/вдівцеві, відповідно до умов, зазначених відповідним чином у пункті 4 статті 9, пункті 2 статті 17, пунктах 2 та 3 статті 27, пункті 3 статті 29, пункті 4 статті 52 та статті 70.

2. Будь-яка Договірна Сторона може шляхом заяви, адресованої Генеральному секретарю Ради Європи, зробити відступ від положень частин II - X та положень статті 74 цього (переглянутого) Кодексу за умови, що законодавство Договірної Сторони гарантує принаймні однаковий захист усій відповідній частині до того захисту, що викладений у цьому (переглянутому) Кодексі. Однак формулювання таких відступів підлягає затвердженню Комітетом міністрів Ради Європи, що надається у вигляді рішення, прийнятого більшістю, передбаченою в статті 20 (d) Статуту Ради Європи на основі пропозиції Комітету, зазначеної в підпункті (a) статті 1 цього (переглянутого) Кодексу, прийнятої більшістю у дві третини поданих голосів.

3. Будь-яка держава під час підписання або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти, документа про прийняття, затвердження чи приєднання, може заявити, що вона виключає із застосування одну чи більше частин цього (переглянутого) Кодексу щодо державних службовців, захищених спеціальними програмами, які надають допомогу (пенсії), принаймні однакову з тією, що передбачена в цьому (переглянутому) Кодексі.

Частина II - Медична допомога

Стаття 8

Обставини, за яких надається допомога, включають необхідність лікувальної медичної допомоги, а також відповідно до визначених умов необхідність профілактичної медичної допомоги.

Стаття 9

1. До захищених осіб належать:

a) всі працівники, включаючи осіб, що навчаються, разом з одним із подружжя, якого утримують, та їхніми дітьми; або

b) всі економічно активні особи разом з одним із подружжя, якого утримують, та їхніми дітьми; або

c) всі мешканці.

2. Незважаючи на положення вищезгаданого пункту, будь-яка Договірна Сторона може виключити із застосування цієї частини таке:

a) категорії працівників, які охоплюють не більше 5 відсотків усіх працівників; або

b) категорії економічно активного населення, які охоплюють не більше 10 відсотків всього економічно активного населення; або

c) категорії мешканців, які охоплюють не більше 10 відсотків усіх мешканців.

3. У разі, якщо застосовуються підпункт (а) чи (б) пункту 1 цієї статті, особи, які отримують будь-яку з наступної допомоги або звертаються за однією з них, передбаченою відповідно до підпунктів (а) чи (б) цього пункту:

а) допомогу по інвалідності, допомогу (пенсію) за віком або допомогу в разі смерті годувальника;

б) допомогу у зв'язку з постійною непрацездатністю до визначеного ступеня або допомогу в разі смерті годувальника, в разі виробничої травми або професійного захворювання;

с) допомогу по безробіттю, разом з одним із подружжя, якого утримують, та їхніми дітьми й надалі захищаються відповідно до визначених умов.

4. Будь-яка Договірна Сторона може зробити відступ від положень пунктів 1 - 3 цієї статті, якщо її законодавство вимагає забезпечення медичною допомогою:

а) для визначених категорій працівників, які охоплюють принаймні 80 відсотків усіх працівників, або

б) для визначених категорій економічно активного населення, які охоплюють принаймні 75 відсотків всього економічно активного населення; або

с) для визначених категорій мешканців, які охоплюють принаймні 70 відсотків усіх мешканців, та у разі хвороби, що вимагає тривалого лікування, - для всіх мешканців.

Стаття 10

Медична допомога включає:

а) допомогу лікаря загального профілю та допомогу лікаря-спеціаліста, яка може надаватися у лікарні та поза її межами, в тому числі ставлення необхідних діагнозів та проведення обстеження, а також допомогу вдома;

б) допомогу, яка надається іншими фахівцями, які можуть бути законно визнані такими, що мають відношення до медицини, під наглядом лікаря або іншого кваліфікованого фахівця;

с) забезпечення основних лікарських засобів, призначених лікарями чи іншими кваліфікованими фахівцями;

д) перебування в лікарні чи будь-якому іншому медичному закладі;

е) стоматологічну допомогу, включаючи необхідні зубні протези;

ф) медичну реабілітацію, включаючи забезпечення, утримання та відновлення протезів і ортопедичних виробів, а також медичну допомогу, яку може бути призначено;

г) забезпечення транспорту для пацієнта, який може бути призначено.

2. Якщо законодавство Договірної Сторони вимагає від бенефіціарія чи його годувальника часткову оплату витрат на медичну допомогу, норми, що регулюють таку часткову оплату витрат, мають бути такими, що не створюють труднощів чи не роблять медичний та соціальний захист менш ефективним.

3. Медична допомога спрямована на підтримання, відновлення чи поліпшення стану здоров'я захищеної особи та її спроможності працювати і задовольняти свої особисті потреби.

Стаття 11

Якщо законодавство Договірної Сторони забезпечує право на медичну допомогу, що зумовлюється завершенням встановленого періоду, то такий період не повинен перевищувати той, що вважається необхідним для запобігання зловживанням.

Стаття 12

1. Медична допомога забезпечується протягом тривалості дії обставини, яка надає право на неї.

2. У разі, якщо застосовується підпункт (а) чи (б) пункту 1 статті 9, право на медичну допомогу відповідно до визначених умов існує для кожного, хто припиняє належати до однієї із захищених категорій осіб.

Частина III - Грошова допомога у зв'язку з хворобою

Стаття 13

Обставиною, за якої надається допомога, є непрацездатність, яка стала наслідком хворобливого стану чи нещасного випадку і тягне за собою припинення одержання заробітку, як встановлено національним законодавством.

Стаття 14

1. До захищених осіб належать:

а) усі працівники, в тому числі особи, що навчаються; або

б) визначені категорії економічно активного населення, які охоплюють принаймні 80 відсотків всього економічно активного населення.

2. Незважаючи на положення підпункту (а) вищезгаданого пункту, будь-яка Договірна Сторона може виключити із застосування цієї частини категорії працівників, які охоплюють не більше 10 відсотків усіх працівників.

Стаття 15

Грошова допомога у зв'язку з хворобою надається у вигляді періодичних грошових виплат, обчислених відповідно до положень статті 71 або 72. Її сума може варіюватися залежно від обставин за умови, що її середня сума відповідає цим положенням.

Стаття 16

Якщо законодавство Договірної Сторони забезпечує право на грошову допомогу у зв'язку з хворобою, що зумовлюється завершенням встановленого періоду, то цей період має не перевищувати той, що вважається необхідним для запобігання зловживанням.

Стаття 17

1. Якщо законодавство Договірної Сторони забезпечує, що грошова допомога по хворобі не сплачується до завершення періоду очікування, то цей період має не перевищувати перших трьох днів припинення отримання заробітку.

2. Будь-яка Договірна Сторона, що застосовує підпункт (b) пункту 1 статті 14, може зробити відступ від положень вищезгаданого пункту у випадку працівників, які здійснюють індивідуальну трудову діяльність.

3. Грошова допомога у зв'язку з хворобою сплачується протягом тривалості дії обставини або до виплати пенсії за віком, допомоги по інвалідності чи грошової допомоги на реабілітацію. Однак тривалість надання допомоги може обмежуватися 52 тижнями для кожного випадку хвороби або 78 тижнями для кожного наступного періоду протягом трьох років, як може бути визначено.

Стаття 18

1. У випадку смерті особи, яка отримувала або мала право отримувати грошову допомогу у зв'язку з хворобою, грошова допомога на похорон відповідно до визначених умов виплачується її годувальникам, особам, яких утримують, або іншим особам, зазначеним у національному законодавстві.

2. Будь-яка Договірна Сторона, яка взяла на себе зобов'язання, викладені в частині X, вважається такою, що дотримується вимог вищезгаданого пункту.

Частина IV - Допомога по безробіттю

Стаття 19

1. Обставини, за яких надається допомога, включають відповідно до визначених умов:

а) повне безробіття, визначене як відсутність заробітку внаслідок неспроможності отримати належну роботу в разі, якщо захищена особа, яка є працездатною, спроможна та бажає працювати;

б) безробіття інше, ніж повне, визначене як втрата заробітку внаслідок однієї або обох з таких ситуацій:

i) скорочення робочих годин порівняно з нормальним чи законним робочим часом з причин інших, ніж стан здоров'я працівника або особисті вигоди, без припинення робочих відносин;

ii) неспроможність безробітної особи, яка працює неповний робочий день, отримати належну роботу на повний робочий день, якщо вона є працездатною, спроможною та бажає працювати повний робочий день.

2. Під час оцінки належності роботи слід враховувати відповідно до визначених умов та з огляду на доцільність вік безробітної особи, тривалість зайнятості на її попередній роботі, досвід, тривалість її безробіття, стан ринку праці та вплив роботи на її особисті та сімейні обставини.

Стаття 20

1. До захищених осіб належать:

а) усі працівники, в тому числі особи, що навчаються; або

б) визначені категорії економічно активного населення, які охоплюють принаймні 70 відсотків усього економічно активного населення.

2. а) Незважаючи на положення підпункту (а) вищезгаданого пункту, будь-яка Договірна Сторона може виключити із застосування цієї частини категорії працівників, які охоплюють не більше 15 відсотків усіх працівників;

б) незважаючи на положення попереднього пункту, будь-яка Договірна Сторона може виключити із застосування цієї частини державних службовців, які користуються встановленими гарантіями забезпечення зайнятості.

3. Крім того до захищених осіб відповідно до визначених умов належать принаймні дві з наступних восьми категорій осіб, які ніколи не належали або припинили на визначений період належати до категорії захищених осіб, зазначених у пункті 1 цієї статті:

а) молодь, яка закінчила професійне навчання;

б) молодь, яка закінчила своє навчання;

с) молодь, звільнена від обов'язкової військової служби;

д) батьки наприкінці періоду, присвяченого вихованню дитини, після закінчення декретної відпустки;

е) особи, подружжя яких померло;

ф) розлучені особи;

г) ув'язнені;

h) непрацездатні особи, які закінчили професійну реабілітацію.

Стаття 21

1. У випадку повного безробіття допомога по безробіттю надається у вигляді періодичної грошової виплати, обчисленої відповідно до положень статті 71 або 72.

2. У випадку безробіття іншого, ніж повне, допомога надається відповідно до визначених умов у вигляді періодичної грошової виплати, що становить однакову компенсацію за втрату заробітку внаслідок безробіття, щоб сума заробітку бенефіціарія та ця допомога принаймні дорівнювали сумі допомоги, яка сплачувалась би відповідно до попереднього пункту у випадку повного безробіття.

3. Незважаючи на положення пунктів 1 та 2 цієї статті, допомога може надаватися у вигляді періодичної грошової виплати, обчисленої відповідно до положень статті 73, якщо:

а) вона надається без будь-якого встановленого періоду категоріям осіб, зазначених в пункті 3 статті 20; або

б) виплати продовжують надходити протягом мінімального періоду - 39 тижнів.

Стаття 22

1. Якщо законодавство Договірної Сторони забезпечує право на допомогу по безробіттю після закінчення встановленого періоду, то такий період не перевищує той, що вважається необхідним для запобігання зловживанням.

2. У випадку сезонних працівників встановлений період, зазначений у попередньому пункті, може застосовуватись щодо умов їхньої професійної діяльності.

3. Встановлені умови, зазначені у пункті 1 цієї статті, можуть застосовуватись щодо особливого стану категорій осіб, зазначених у пункті 3 статті 20.

Стаття 23

1. Якщо законодавство Договірної Сторони передбачає, що допомога, зазначена в пункті 1 статті 21, не виплачується до закінчення періоду очікування, такий період не перевищує:

а) перших трьох днів безробіття в кожному випадку безробіття, днів безробіття до та після тимчасової роботи, що тривала не довше визначеного періоду, який вважається часткою того самого випадку безробіття; або

б) перших шести днів упродовж одного дванадцятимісячного періоду.

2. У випадку сезонних працівників період очікування, зазначений у попередньому пункті, може застосовуватись щодо умов їхньої професійної діяльності.

3. Незважаючи на положення першого пункту цієї статті, період очікування може бути подовжено до 26 тижнів, якщо допомога надається без встановленого періоду категоріям осіб, зазначених у пункті 3 статті 20.

Стаття 24

1. Грошова допомога, зазначена в статті 21, підлягає виплаті під час усієї дії обставин, про які згадується в пункті 1 статті 19, або до виплати пенсії за віком, допомоги по інвалідності чи грошової допомоги на реабілітацію. Однак за обставини, зазначеної в підпункті (а) пункту 1 статті 19, тривалість виплати грошової допомоги у вигляді, викладеному в пункті 1 статті 21, може обмежуватись 39 тижнями за двадцятичотирьохмісячний період або 39 тижнями у кожному випадку безробіття. За обставини, зазначеної в підпункті (а) пункту 1 статті 19, тривалість виплати грошової допомоги може обмежуватись визначеним періодом.

2. Якщо законодавство Договірної Сторони передбачає, що період виплати допомоги, зазначений у пункті 1 статті 21, варіюється відповідно до тривалості визначеного періоду, положення попереднього пункту вважаються виконаними, якщо середня кількість періодів, визначених для виплати допомоги, обчислена відповідно до періодичності випадків, складає не менше 39 тижнів або половини тривалості встановленого періоду.

3. Мінімальний період, що дозволяється відповідно до пунктів 1 та 2 цієї статті для виплати допомоги, поширюється згідно з визначеними умовами до віку, встановленого в пункті 2 статті 26, у випадку безробітних осіб, які за виникнення обставини, за якої надається допомога, досягли визначеного віку, що менший за вік, передбачений у вищезгаданому пункті.

4. Будь-яка Договірна Сторона, яка взяла на себе зобов'язання, що випливають з частини V або IX, вважається такою, що дотримується положень попереднього пункту, якщо зазначені безробітні особи мають право відповідно до визначеного віку, зазначеного в такому пункті, на пенсію за віком або на допомогу (пенсію) по інвалідності згідно з положеннями частини V або IX.

5. У випадку сезонних працівників період виплати допомоги може застосовуватись щодо умов їх професійної діяльності.

Стаття 25

1. Кожна Договірна Сторона забезпечує захищеним особам відповідно до визначених умов профорієнтацію, навчання, перепідготовку та послуги у сфері інтеграції та реінтеграції, щоб допомогти їм отримати належну роботу не лише за обставин, зазначених у пункті 1 статті 19, але також, коли таким особам загрожує безробіття.

2. Для заохочування звернень про надання послуг, зазначених у попередньому пункті, кожна Договірна Сторона забезпечує захищеним особам відповідно до визначених умов допомогу для зміни професії, а також, якщо необхідно, переїзду.

Частина V - Пенсія за віком

Стаття 26

1. Обставиною, за якої надається пенсія, є період життя після досягнення визначеного віку.

2. Вік, визначений відповідно до попереднього пункту, не повинен перевищувати 65 років, якщо відповідним демографічним, економічним та соціальним критерієм не буде обгрунтовано більш похилий вік.

Стаття 27

1. Якщо вік, визначений відповідно до пункту 1 статті 26, становить 65 років або більше, його буде знижено відповідно до зазначених умов і положень принаймні одного з наступних підпунктів:

а) якщо відповідна особа виконувала роботу, яка вважається важкою чи шкідливою для здоров'я згідно з національним законодавством чи практикою, з метою надання пенсії за віком;

б) через неспроможність працювати до визначеного ступеня та після визначеного віку; якщо дана Договірна Сторона взяла на себе зобов'язання, викладені в частині IX, вона вважається такою, що відповідає цим положенням;

с) у випадку повного безробіття тривалістю принаймні один рік після визначеного віку; якщо дана Договірна Сторона взяла на себе зобов'язання, викладені в частині IV, вона вважається такою, що відповідає цим положенням;

д) після визначеного періоду сплати внесків, професійної діяльності та проживання, довшого ніж той, що зазначений у пункті 2 статті 29.

2. Будь-яка Договірна Сторона може зробити відступ від положень попереднього пункту, якщо її законодавство передбачає варіювання пенсійного віку згідно з такими правилами:

а) особам, які цього вимагають, дозволяється відповідно до визначених умов отримувати пенсію у віці, молодшому від звичайного, що підлягає будь-яким скороченням, які застосовуються з огляду на період очікування щодо суми пенсії, яку вони звичайно одержували в цьому віці, стосовно періоду сплати внесків, професійної діяльності та проживання, включаючи будь-який період, який вважається таким, що відповідає фактично завершеному періоду;

б) особи, які звертаються з таким клопотанням, можуть відстрочити клопотання про надання пенсії до визначеного віку для того, щоб закінчити будь-які додаткові визначені періоди, необхідні для виконання встановлених умов або отримання вищої пенсії, що залежить від тривалості періоду відстрочки, а також у відповідних випадках будь-які додаткові періоди сплати внесків, професійної діяльності та проживання, включаючи будь-який період, який вважається таким, що був завершений.

3. Будь-яка Договірна Сторона може зробити відступ від положень пункту 1 цієї статті, якщо особи, робочі години яких значно скорочені або які вийшли на нову роботу на неповний робочий день під час зазначеного періоду, що передує чи йде після віку, визначеного згідно з пунктом 1 статті 26, отримують протягом такого періоду відповідно до визначених умов часткову пенсію за віком або спеціальну допомогу, що розглядається, за доцільності, як зарібок, який враховується для наступного обчислення повної пенсії за віком.

Стаття 28

1. До захищених осіб належать:

а) усі працівники, включаючи відповідно до визначених умов осіб, що навчаються; або

б) визначені категорії економічно активного населення, які охоплюють принаймні 80 відсотків усього економічно активного населення; або

с) всі мешканці.

2. Незважаючи на положення підпунктів (а) та (с) попереднього пункту, будь-яка Договірна Сторона може виключити із застосування цієї частини:

а) категорії працівників, які охоплюють не більше 10 відсотків усіх працівників; або

б) категорії мешканців, які охоплюють не більше 10 відсотків усіх мешканців.

Стаття 29

1. Пенсія за віком надається у вигляді періодичної грошової виплати, обчисленої відповідно до положень статті 71 або 72.

2. Пенсія, зазначена в попередньому пункті, забезпечується всім захищеним особам, які відповідно до визначених норм мають сорокарічний період сплати внесків, професійної діяльності чи проживання, включаючи будь-який період, що розглядається як такий.

3. Однак, якщо Договірна Сторона застосовує положення підпункту (б) або (с) пункту 1 статті 28, така Сторона може зробити відступ від попереднього пункту та забезпечити пенсію, зазначену в пункті 1:

а) якщо взагалі усе економічно активне населення охоплене захистом, - захищеним особам, які відповідно до визначених правил закінчили визначений період сплати внесків, що надає право на пенсію та за який, коли вони були у працездатному віці, була сплачена щорічна середня сума, щорічна сума або щорічна середня сума внесків; або

б) якщо взагалі усі мешканці охоплені захистом - захищеним особам, які відповідно до визначених правил закінчили визначений період проживання, в тому числі будь-який період, що розглядається як такий.

4. Пенсія, яка може бути зменшена пропорційно періоду сплати внесків, роботи або проживання, за визначених умов виплачується захищеним особам, які закінчили період, коротший за той, що вказано в пунктах 2 та 3 цієї статті.

5. Якщо надання пенсії за віком зумовлюється закінченням встановленого періоду сплати внесків або професійної діяльності, зменшена пенсія за визначених умов виплачується захищеним особам, які лише через похилий вік на час набрання чинності положеннями, що дозволяють застосовувати цю частину, не задовольнили умови, визначені відповідно до статті 30. Однак це положення не застосовується, якщо пенсія відповідно до пункту 2 або підпункту (а) пункту 3 цієї статті не надається таким особам у віці, старшому від звичайного, що зазначений у пункті 1 статті 26.

Стаття 30

Якщо право на пенсію за віком зумовлюється відповідно до законодавства Договірної Сторони закінченням встановленого періоду, такий період до виникнення обставини, за якої надається пенсія, не може перевищувати п'ятнадцяти років відповідно до визначених правил.

Стаття 31

Пенсія, зазначена у статті 29, забезпечується протягом дії обставини, яка надає право на пенсію.

Частина VI - Допомога в разі виробничої травми та професійного захворювання

Стаття 32

1. Обставинами, за яких надається ця допомога, є нижченаведені, якщо вони виникають внаслідок виробничої травми або визначеного професійного захворювання:

а) необхідність медичної допомоги;

б) первісна чи тимчасова непрацездатність, що передбачає припинення отримання заробітку, як визначено національним законодавством;

с) повна або часткова втрата спроможності отримувати заробіток, яка перевищує визначений рівень і, ймовірно, буде постійною, чи відповідна втрата фізичних здібностей;

д) втрата вдовою/вдівцем чи дитиною засобів до існування внаслідок смерті годувальника.

2. У випадку, якщо вдова/вдівець не мали дітей, право на отримання допомоги може зумовлюватись шлюбом, який святкували або відзначали до виробничої травми чи професійного захворювання.

Стаття 33

Кожна Договірна Сторона формулює визначення виробничої травми, яке включає умови, за яких нещасний випадок по дорозі на роботу або з неї вважається виробничою травмою, доки її законодавство не буде поширено на невиробничі травми відповідно до таких самих умов, як виробничі травми.

Стаття 34

1. Кожна Договірна Сторона:

а) включає до свого законодавства перелік захворювань, що охоплює принаймні захворювання, перелічені у Додатку до цієї частини, які відповідно до визначених умов визнаються як професійні захворювання; або

б) включає до свого законодавства загальне визначення професійних захворювань, достатньо широке, щоб охопити принаймні захворювання, перелічені в Додатку до цієї частини; або

с) включає до свого законодавства перелік захворювань, що охоплює принаймні п'ять-шість захворювань, перелічених у Додатку до цієї частини, які відповідно до визначених умов розглядаються як професійні захворювання, а також доповнює цей перелік загальним визначенням професійних захворювань або іншими положеннями для встановлення професійного походження захворювань, які не виявляються відповідно до визначених умов.

2. Комітет може приймати поправки до переліку, викладеного у Додатку до цієї частини, більшістю у дві третини поданих голосів, представляючи принаймні дві третини більшості членів Комітету, визначених Сторонами. Комітет розглядає питання щодо перегляду переліку принаймні кожні п'ять років, а також після будь-якого перегляду переліку професійних захворювань у Додатку I до Конвенції про Міжнародну організацію праці N 121, що стосується надання допомоги в разі виробничої травми, або перегляду Європейського переліку професійних захворювань у Рекомендації Комісії Європейських Співтовариств від 23 липня 1962 року.

3. Генеральний секретар Ради Європи повідомляє Договірні Сторони про будь-яку поправку, прийняту Комітетом відповідно до положень пункту 2. Така поправка набирає чинності стосовно будь-якої держави, яка вже є Договірною Стороною під час її прийняття, якщо така держава повідомляє Генерального секретаря Ради Європи про її прийняття. Ця поправка автоматично набирає чинності стосовно держави, яка згодом стає Договірною Стороною, якщо під час вираження її згоди, яка є обов'язковою за цим (переглянутим) Кодексом, поправка вже набрала чинності для двох третин чи більше Договірних Сторін; в іншому разі поправка набирає чинності стосовно даної держави, якщо вона повідомляє Генерального секретаря Ради Європи про її прийняття.

Стаття 35

1. До захищених осіб належать:

а) усі працівники, включаючи осіб, що навчаються, та в разі смерті годувальника - його вдова/вдівець та діти; або

б) визначені категорії економічно активного населення, які охоплюють принаймні 80 відсотків усього економічно активного населення, та в разі смерті годувальника - його вдова/вдівець та діти.

2. У випадку вдови/вдівця право на допомогу може зумовлюватись, як це може бути визначено, її/його неспроможністю забезпечувати себе самостійно.

3. Незважаючи на положення підпункту (а) пункту 1 цієї статті, будь-яка Договірна Сторона може виключити із застосування цієї частини категорії працівників, які охоплюють не більше 5 відсотків усіх працівників.

Стаття 36

1. За обставин, зазначених у підпункті (а) пункту 1 статті 32, медична допомога включає:

а) допомогу лікаря загального профілю та допомогу лікаря-спеціаліста, яка може надаватися у лікарні та поза її межами, в тому числі постановка необхідних діагнозів та тестування, включаючи допомогу вдома;

б) допомогу, яка надається іншими фахівцями, що у будь-який час можуть бути законно визнані такими, що мають відношення до медицини, під наглядом лікаря або іншого кваліфікованого фахівця;

с) забезпечення необхідними лікарськими засобами, призначеними лікарем чи іншим кваліфікованим фахівцем;

д) перебування в лікарні або іншому медичному закладі;

е) стоматологічну допомогу, включаючи зубне протезування;

ф) медичну реабілітацію, включаючи забезпечення, утримання та відновлення протезів та ортопедичних виробів, а також медичну допомогу, як це визначено;

г) забезпечення транспортом пацієнта, як може бути визначено;

h) наступну медичну допомогу, що надається за місцем роботи, якщо це можливо:

i) страхування для осіб, які зазнали серйозних пошкоджень;

ii) післялікарняне лікування для осіб з незначними пошкодженнями, що не вимагають відсутності на роботі.

2. Від бенефіціарія не вимагається відшкодування витрат на медичну допомогу.

3. Медична допомога спрямована на підтримання, відновлення чи поліпшення здоров'я захищеної особи та її спроможності працювати і задовольняти свої особисті потреби.

Стаття 37

1. За обставини, зазначеної у підпункті (b) пункту 1 статті 32, допомога надається у вигляді періодичної грошової виплати, обчисленої відповідно до положень статті 71 або 72. Її сума може варіюватися протягом дії обставини за умови, що середня сума відповідає таким положенням.

2. За обставини, зазначеної у підпункті (b) пункту 1 статті 32, Договірна Сторона вважається такою, що дотримується положень цієї частини, якщо її законодавство надає потерпілим від виробничих травм або професійних захворювань допомогу у зв'язку з хворобою відповідно до загальної медичної допомоги або програми допомоги у зв'язку з хворобою відповідно до умов, визначених для бенефіціаріїв за такою програмою, для

виключення будь-якої умови, що стосується встановленого періоду, за умови, що вищезгадані умови є принаймні такими ж сприятливими як ті, що визначені в частині III.

Стаття 38

1. За обставини, зазначеної у підпункті (с) пункту 1 статті 32, допомога надається у вигляді періодичної грошової виплати:

а) обчисленої відповідно до положень статті 71 або 72 у випадку повної втрати спроможності отримувати заробіток або відповідної втрати фізичних здібностей;

б) обчисленої, як справедлива пропорція допомоги, що виникає з положень наступного підпункту у випадку часткової втрати спроможності отримувати заробіток або відповідної втрати фізичних здібностей.

2. У випадку часткової втрати спроможності отримувати заробіток менше 25 відсотків або відповідної втрати фізичних здібностей допомога, коли вона сплачується, може надаватися у вигляді одноразової виплати. Сума виплати є не менше загальної суми періодичних грошових виплат, що надавалися б строком на три роки, враховуючи положення попереднього пункту.

3. В інших випадках на вимогу потерпілого вся чи частина періодичної грошової виплати, передбаченої в пункті 1 цієї статті, може бути замінена одноразовою виплатою, що відповідає її страховому еквіваленту, якщо компетентний орган упевнений, що така виплата буде використана у спосіб, який, безперечно, є вигідним для потерпілого.

4. Умови, за яких періодична грошова виплата, зазначена в пункті 1 цієї статті, підлягає перегляду, зупиняється або анулюється з огляду на зміни, що можуть статися в результаті втрати спроможності отримувати заробіток або втрати фізичних здібностей, визначаються національним законодавством.

5. Крім того, відповідно до визначених умов кожна Договірна Сторона надає збільшену або спеціальну допомогу бенефіціаріям, стан яких вимагає постійної присутності іншої особи.

Стаття 39

1. За обставини, зазначеної у підпункті (d) пункту 1 статті 32, допомога надається вдові/вдівцеві та дітям такої особи у вигляді періодичної грошової виплати, обчисленої відповідно до положень статті 71 або 72.

2. Крім того допомога на похорон відповідно до визначених умов сплачується годувальникам, особам, яких утримували, або іншим особам, визначеним національним законодавством.

Стаття 40

Право на допомогу не зумовлюється будь-яким встановленим періодом. У випадку професійних захворювань період піддавання ризику, який може бути визначений, не розглядається як встановлений період.

Стаття 41

Медична допомога та допомога у вигляді періодичної грошової виплати забезпечується протягом дії обставини, зазначеної у підпунктах (a), (b), (c) або (d) пункту 1 статті 32.

Стаття 42

Кожна Договірна Сторона відповідно до визначених умов:

а) вживає заходів для запобігання виробничим травмам та професійним захворюванням;

б) забезпечує фахову реабілітацію, якщо це можливо, з метою повернення інвалідів до їх попередньої роботи або, якщо це неможливо, до найбільш придатної, альтернативної, прибуткової для них роботи, враховуючи їхні здібності та спроможності;

с) вживає заходів для полегшення працевлаштування інвалідів на придатну для них роботу.

Стаття 43

1. Відповідно до визначених умов від працівників, які піддаються ризику професійних захворювань, вимагається проходити періодичне медичне обстеження.

2. Якщо працівників, зазначених у попередньому пункті, змушують змінити роботу, вони матимуть користь від послуг та заходів, визначених у підпунктах (b) та (c) статті 42.

Стаття 44

За обставини, зазначеної у підпункті (a) пункту 1 статті 32, Договірна Сторона вважається такою, що дотримується положень цієї частини, якщо її законодавство передбачає надання медичної допомоги потерпілим від виробничих травм та професійних захворювань відповідно до програми загальної медичної допомоги чи допомоги у зв'язку з хворобою відповідно до умов, визначених для бенефіціаріїв за такою програмою, для виключення будь-якої умови стосовно встановленого періоду, за умови, що вищезгадані умови є принаймні такими ж сприятливими, як визначені в частині II.

Додаток до частини VI

ПЕРЕЛІК ПРОФЕСІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

Професійні захворювання		Робота, що пов'язана з ризиком
1	2	3
1.	Пневмоконіоз, викликаний склеротичним мінеральним пилом (силікоз, антракосилікоз, асбестоз та кремнетуберкульоз), за умови, що такий силікоз є визначальним фактором, що призводить до непрацездатності чи смерті	Уся робота, що пов'язана з даним ризиком
2.	Бронхолегеневі захворювання, викликані пилом твердого сплаву	"
3.	Бронхолегеневі захворювання, викликані вдиханням бавовняного пилу (біссіноз), або лляного, конопляного пилу чи пилу сизалю	"
4.	Професійна астма, викликана світлочутливими речовинами або дратівними засобами, визнаними такими, та такими, що властиві цьому виду роботи	"
5.	Зовнішній алергійний альвеоліт та його наслідки, викликані вдиханням органічного пилу, як визначено національним законодавством	"
6.	За захворювання, викликані берилієм (гліцином) або його токсичними складовими	"
7.	За захворювання, викликані кадмієм або його токсичними складовими	"
8.	За захворювання, викликані фосфором або його токсичними складовими	"
9.	За захворювання, викликані хромом або його токсичними складовими	"
10.	За захворювання, викликані марганцем або його токсичними складовими	"

11.	Захворювання, викликані миш'яком або його токсичними складовими	"
12.	Захворювання, викликані ртуттю або її токсичними складовими	"
13.	Захворювання, викликані свинцем або його токсичними складовими	"
14.	Захворювання, викликані фтором або його токсичними складовими	"
15.	Захворювання, викликані сірковуглецем	"
16.	Захворювання, викликані токсичними галогенними похідними аліфатичного або ароматичного вуглеводню	"
17.	Захворювання, викликані бензолом або його токсичними складовими	"
18.	Захворювання, викликані токсичними нітро- та амінопохідними бензолу або його гомологом	"
19.	Захворювання, викликані нітрогліцерином або іншими ефірами азотної кислоти	"
20.	Захворювання, викликані спиртами, гліколями або кетонами	"
21.	Захворювання, викликані асфіксіантами: чадний газ, ціанід водню або їх токсичні похідні, сірководень	"
22.	Порушення слуху, викликане шумом	"
23.	Захворювання, викликані вібрацією (порушення м'язової рівноваги, сухожиль, кісток, артикуляції, периферичного нерва)	"
24.	Захворювання, викликані роботою в стисненому повітрі	"
25.	Захворювання, викликані іонізуючим випромінюванням	Уся робота, що пов'язана з впливом іонізуючого випромінювання
26.	Захворювання шкіри, викликані фізичними, хімічними або біологічними речовинами, що не входять до інших розділів	Уся робота, що пов'язана з даним ризиком

27. Епітеліоматозний рак шкіри, викликаний дьогтем, бітумом, нафтою, антраценом або їхніми похідними, продукцією або залишками	"
28. Рак легень або мезотеліома, викликана азбестом	"
29. Інфекційні або паразитарні захворювання, що властиві професії, за якої існує особливий ризик зараження	a) Санітарно-гігієнічна або лабораторна робота b) Робота у ветеринарії c) Догляд за тваринами, їх тушами, частинами туш або предметами, які можуть бути заражені тваринами, тваринними тушами, або їх частинами. d) Інша робота, пов'язана з ризиком зараження.